

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อน
กองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด
อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

RELATIONSHIP BETWEEN LEADER TRAITS AND IMPLEMENTATION
SUCCESS OF QUEEN SIRIKIT FUND OF NAKHON THONG COMMUNITY,
PAK KLONG BANG PLA KOT SUBDISTRICT, PHRA SAMUT CHEDI
DISTRICT, SAMUT PRAKAN PROVINCE

เจริญขวัญ นัยเนตร/ CHAROENKWAN NAIYANET ¹

สมบุญ ศรีสรรหิรัญ/ SOMBOON SIRISUNHIRUN ²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบวิธีผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะผู้นำและระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 225 คน และผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้นำชุมชน/ผู้นำศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน รวม 7 คน โดยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า 1) ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านการโน้มน้าวจิตใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สำหรับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดินมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 2) ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเชิงบวกโดยอยู่ในระดับปานกลาง โดยทุกประเด็นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกทั้งหมด โดยมีประเด็นเรื่องการโน้มน้าวจิตใจ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด

สำหรับแนวทางในการพัฒนาผู้นำ คือ 1) ควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคนิคการพูดในที่ชุมชน การสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือ ให้กับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

² รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

และ 2) กำหนดกลยุทธ์หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโน้มน้าวจิตใจให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในชุมชน เช่น การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เพื่อรับสมัครสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินเพิ่มเติมในพื้นที่ เป็นต้น

คำสำคัญ: ลักษณะผู้นำ, กองทุนแม่ของแผ่นดิน, ชุมชนนครทอง, จังหวัดสมุทรปราการ

ABSTRACT

This study was a mixed-method research. It aimed to study: 1) the leadership traits and the successful level of Queen Sirikit Fund implementation; and 2) the relationship between leader traits and the implementation success of Queen Sirikit Fund. The sample consisted of 225 fund members of Nakhon Thong Community in Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province, and the key informants were community leaders/leaders learning center of Queen Sirikit Fund, and officers responsible for Queen Sirikit Fund implementation, totaling 7 persons. Data were collected by a questionnaire and an in-depth interview, and were analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation, and content analysis.

The results of the study were as follows: 1) overall the leader traits of Queen Sirikit Fund implementation was at a high level. Specifically, the persuasion aspect has the highest average. As for implementation success, it was at the highest level. Specifically, the implementation strengthening had the highest average. 2) The leader traits had positive relationship with the implementation success of Queen Sirikit Fund at the moderate level with statistical significance at .01 level. Specifically, the persuasion aspect mostly correlated with the implementation success of Queen Sirikit Fund.

The guidelines for leader development were: 1) encouraging the regular organization of relevant training activities for community leaders i.e. public speaking techniques, collaborative communication, etc.; and 2) formulating strategies or activities to persuade local people to participate in community activities i.e. organizing public relation campaign to create perception in additional member subscriptions Queen Sirikit Fund in the area, etc.

Keywords: leader trait, Queen Sirikit Fund, Nakhon Thong Community, Samut Prakan Province

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงบทบาทและความสำคัญของผู้นำ หากเปรียบการบริหารเสมือนกับการทำสงคราม ผู้นำก็ย่อมเปรียบเสมือนแม่ทัพที่จะต้องวางแผนวางกลยุทธ์ให้ทหารปฏิบัติตาม หากวางแผนผิดพลาดจะส่งผลเป็นอันตรายแก่บุคคลที่อยู๋ในการควบคุม ดังนั้น ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และมีความรับผิดชอบสูง หากหน่วยงานหรือองค์กรใดได้ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์มีความคิดในการพัฒนาไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่แล้ว ร่วมด้วยช่วยกันในการกำหนดเป้าหมายแนวทาง แล้วดำเนินการจะทำให้หน่วยงานนั้น ๆ มีความก้าวหน้า มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกกำหนด ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแล้วโดยทั่วไปว่า ผู้นำ (leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน สั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งประเด็นปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำทำอะไรหรือมีวิธีการอย่างไรจึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถ และพยายาม ที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจ (McFarland, 1979: 214-215)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพล ที่ผู้นำพยายามจะมีอิทธิพลเหนือผู้ตาม เพื่อให้มีพฤติกรรม การปฏิบัติงานตามต้องการโดยมีจุดมุ่งหมายขององค์กรเป็นเป้าหมาย ไม่ใช่เรื่องของบุคคลที่จะพึงมีภาวะผู้นำได้โดยที่ไม่ได้มีการกระทำใด ๆ เป็นกระบวนการ (process) ให้เกิดอิทธิพลต่อผู้อื่น รวมถึงภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ตามยอมให้ผู้นำใช้อิทธิพลต่อตัวเขา ซึ่งโดยทั่วไปก็ต้องพิจารณาถึงระดับความถูกต้องของอิทธิพลที่ใช้ด้วยว่าไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจเข้าขู่เข็ญ หรือบีบบังคับให้ทำตาม และจะถูกอ้างถึงเมื่อจุดมุ่งหมายของกลุ่มหรือองค์กรประสบความสำเร็จ ดังนั้นถ้าหากผู้นำไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จดังกล่าวได้ก็ย่อมหมายถึงว่าผู้นำไม่ได้แสดงผู้นำหรือไม่มีความสามารถในการนำ (Mitchell, 1987: 435-436)

การขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ต้องอาศัยผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดอย่างรุนแรง ในชุมชน ผู้นำหรือแกนนำชุมชนจึงเปรียบเสมือนเป็นด่านแรกที่จะป้องกันไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาสู่ชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็กและเยาวชน ซึ่งมีแนวโน้มจะติดยาเสพติดและพัฒนาตัวเองไปเป็นผู้ค้าในอนาคต ซึ่งจากผลการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชน พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนรวมถึงองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของคนภายในชุมชน จำนวนผู้เสพและผู้ค้าลดลง ทำให้เด็กและเยาวชนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (วิโรจน์ ชำนาญการ, 2549) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลวิจัยข้างต้นอาจวิเคราะห์ได้ว่า แม้การปราบปรามผู้กระทำความผิดจะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ขณะเดียวกันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อป้องกันไม่ให้ยาเสพติดกลับเข้าสู่ชุมชนอีก เพราะการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดนั้น เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายทางเท่านั้น ผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เพื่อต่อสู้เอาชนะภัยพิบัติอันเกิดจากยาเสพติดเป็นหลัก

หากกล่าวถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัย ได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการป้องกันและแก้ไข และกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยใช้กลไกในพื้นที่และอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี ทั้งด้านป้องกันปราบปราม การบำบัดรักษา และติดตามความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพของการดำเนินงานและระบบสมรรถนะ โดยภายหลังจากที่ผ่านการบำบัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ดำเนินการติดตามผู้ผ่านการบำบัดอย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักเมตตาธรรม โดยให้ผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาคี ติดตามดูแลช่วยเหลือ ทั้งเรื่องการศึกษา ฝึกอาชีพและหางานให้ทำ เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ผู้ผ่านการบำบัดมีโอกาสดำเนินชีวิตเพื่อเข้าสู่การดำเนินชีวิตในสังคมปกติต่อไป จากวิกฤติปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นเหตุให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงมีความห่วงใย และได้ทรงมีพระกระแสดำรัสให้พสกนิกรชาวไทยร่วมแรงร่วมใจเอาชนะวิกฤติปัญหานี้ จึงได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ให้นำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของ “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” ซึ่งถือเป็นเจตนารมณ์สูงสุดที่มุ่งหวังให้เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนที่จะร่วมกันประกอบกรรมดี เป็นการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ในงานพัฒนาทั้งมวลที่มุ่งเน้นให้พสกนิกรมีอาชีพ สร้างรายได้ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงฟื้นฟูวัฒนธรรม สร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น ปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ฟื้นฟูความเข้มแข็งของตนเอง ขจัดยาเสพติดบนพื้นฐานของการให้อภัยทางสังคม ความรู้รักสามัคคี การสร้างสมานฉันท์ของคนในชุมชน การร่วมกันเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยแนวทางสันติ การสร้างพลังแห่งความดี พลังเหล่านี้หากปรากฏมากขึ้นจะทำให้สังคม และชุมชนนั้น ๆ เป็นสังคมแห่งคุณธรรมอย่างแท้จริง

จังหวัดสมุทรปราการ มีสภาพพื้นที่และบริบทภูมิสังคมเป็นสังคมเมืองและสังคมเมืองกึ่งชนบท เป็นเมืองอุตสาหกรรม มีความหลากหลายของประชากร และจากการที่มีสถานประกอบการ โรงแรม หอพัก บ้านเช่า และชุมชนแออัด อยู่เป็นจำนวนมาก จึงอาจส่งผลให้มีแรงงานทั้งคนไทยและต่างด้าวอพยพเข้ามาใช้แรงงานจำนวนมาก ส่งผลกระทบแง่ลบในเรื่องการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานผู้ว่างงาน และนักเรียน นักศึกษาจำนวนมาก ซึ่งเป็นเหตุให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดของจังหวัดสมุทรปราการ มีความรุนแรงอยู่ในระดับต้นของพื้นที่ภาค 1 ซึ่งพบว่าเป็นทั้งพื้นที่ค้าและพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2560)

จากผลของการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน การปราบปรามผู้ค้า และผู้เสพยาเสพติดโดยการจับกุมและลงโทษด้วยกระบวนการทางกฎหมายจึงทำได้ยากขึ้น และไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด เนื่องจากเมื่อผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติดพ้นโทษแล้วก็จะกลับมากระทำผิดอีก ดังนั้น การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติดด้วยสันติวิธี เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งจะช่วยลดการแพร่ระบาดของปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จังหวัดสมุทรปราการจึงให้ความสำคัญในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน และมุ่งเน้นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนด้วยพลังชุมชน โดยตั้งแต่ปี 2548 ถึงปัจจุบัน จังหวัดสมุทรปราการได้รับพระราชทานเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 206 กองทุน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ, 2560) อย่างไรก็ตาม การที่จะขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ

ผู้นำชุมชนที่มีความมุ่งมั่นจะแก้ไขปัญหาเสพติดโดยใช้กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นเครื่องมืออย่างจริงจัง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในชุมชน และได้รับความศรัทธาเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชน

ชุมชนนครทอง เป็นชุมชนหนึ่งที่ตั้งอยู่ในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งได้รับพระราชทานเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินเมื่อปี 2549 และนำเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันชุมชนนครทองเป็นชุมชนต้นแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายใต้บริบทของความเป็นสังคมเมือง ซึ่งมีอัตราความเสี่ยงในเรื่องของการแพร่ระบาดของเสพติดสูง แต่ด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน รวมถึงผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการขจัดปัญหาเสพติดในชุมชน ทำให้ชุมชนได้รับรางวัลมากมาย เช่น รางวัลกองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นจังหวัดสมุทรปราการประจำปี 2551 รางวัลชุมชนเข้มแข็งต้นแบบการแก้ไขปัญหาเสพติดแบบมีส่วนร่วมจังหวัดสมุทรปราการประจำปี 2552 รางวัลศูนย์การเรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำปี 2554 เป็นต้น

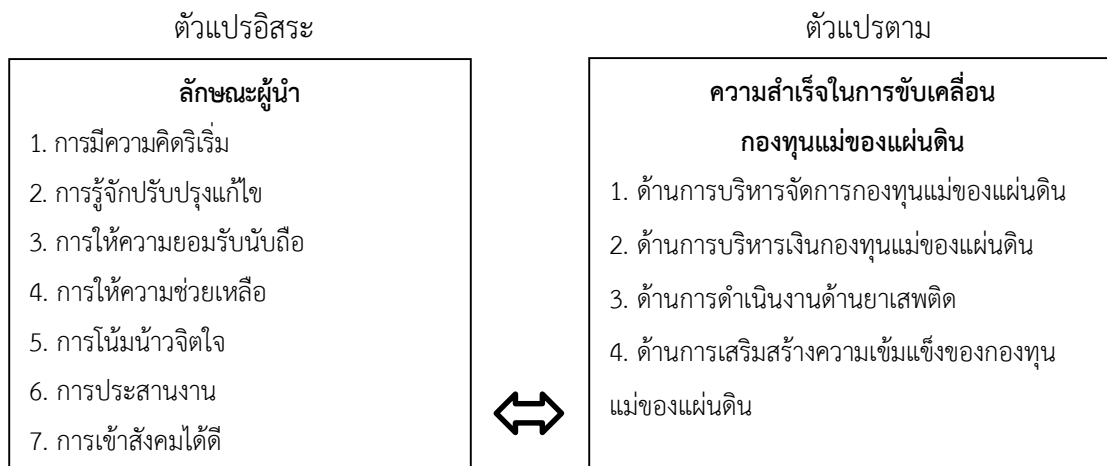
จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยจะทำให้เกิดเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้บรรลุผล อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะผู้นำและระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะผู้นำของ Griffiths (1956: 243-253) และแนวคิดความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตามเกณฑ์ชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มากำหนดเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นไปในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง กองทุนที่ได้รับพระราชทานพระราชทรัพย์จากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เพื่อนำไปใช้ในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนและสร้างกระบวนการให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนเกิดจิตสำนึกในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

2. ลักษณะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณสมบัติส่วนบุคคลที่แสดงออกมาให้ปรากฏ และมีอิทธิพลทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธา เชื่อถือ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามหรือให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้การขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

2.1 การมีความคิดริเริ่ม หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิดริเริ่มงานใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

2.2 การรู้จักปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนให้คำแนะนำกระตุ้นหรือให้กำลังใจแก่คนในชุมชน

2.3 การให้ความยอมรับนับถือ หมายถึง การที่ผู้นำชุมชน ให้กำลังใจ ชื่นชม และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

2.4 การให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน

2.5 การโน้มน้าวจิตใจ หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการชักจูงให้คนในชุมชนเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือหรือปฏิบัติตาม

2.6 การประสานงาน หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนประสานให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานระหว่างคนในชุมชนกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ

2.7 การเข้าสังคมได้ดี หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมในการปรับตัวสร้างความสัมพันธ์และควบคุมอารมณ์ให้เข้ากับคนในสังคมได้ทุกระดับ

3. ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง ผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในกรอบปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง

3.1 การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง การจัดทำระเบียบบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน การจัดตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน การประชาสัมพันธ์ และด้านการดูแลครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

3.2 การบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน การสมทบเงินทุนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับบริจาค การจัดงานกิจกรรมเพื่อสมทบทุน การขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

3.3 การดำเนินงานด้านยาเสพติด หมายถึง การดำเนินกิจกรรม เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การค้นหาผู้เสพยาเสพติดเพื่อให้เข้ารับการบำบัดรักษาและเตรียมความพร้อมกลับเข้าสู่ชุมชน การส่งเสริมอาชีพ เพิ่มทักษะด้านอาชีพ สำหรับผู้ค้าที่กลับตัวหรือผู้เสพที่ผ่านการบำบัดแล้ว เป็นต้น

3.4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง การเป็นแหล่งศึกษาดูงานขององค์กรหรือหมู่บ้านอื่น ๆ การมีวิทยากรกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดินที่เป็นคนในชุมชน การทบทวนสรุปบทเรียน และพัฒนาการทำงานของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

วิธีดำเนินการ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยแบบผสม (mixed-research method) โดยมุ่งเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นหลัก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (questionnaire) และมีการสอบถามข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม

ประชากร

ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 514 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง โดยผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยสูตรของ Yamane (1973: 1,088) ได้จำนวนรวมทั้งสิ้น 255 คน และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยผู้วิจัยสุ่มจับฉลากเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 225 คน

สำหรับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) แบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (in-depth interview) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้นำชุมชนหรือผู้นำศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวนทั้งสิ้น 7 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินที่อยู่ในชุมชนนครทอง และ 2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน และความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของLikert ซึ่งมีการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview form) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้ประสบผลสำเร็จโดยเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ประกอบด้วยประเด็นข้อคำถามหลัก เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ประสบผลสำเร็จ ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทำการตรวจสอบเครื่องมือ และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (pre-test) กับผู้นำชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนวัดดอนไก่อี อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้อมาหาค่าความเที่ยงด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.954 และรายงานให้คณะกรรมการที่ปรึกษาทราบเพื่อนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือรับรองการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัย เพื่อส่งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ และนายอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำความเข้าใจในขั้นตอนและรายละเอียดในการเก็บข้อมูล รวมถึงข้อสงสัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและสมบูรณ์มากที่สุด โดยมีทีมงานช่วยในการดำเนินการและเก็บแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วลงรหัสข้อมูล (coding) หลังจากนั้นประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และใช้สถิติที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงลักษณะผู้นำและความสำเร็จในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงการกระจายของข้อมูล

1.3 การทดสอบความสัมพันธ์ (correlation) โดยผู้วิจัยได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อน การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง ด้วยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .01 และแปลผลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ (Cohen, 1988)

- 1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 (0.50-1.00) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
- 2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.50 (0.30-0.49) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.00 (0.29 และต่ำกว่า) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

- 4) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.00 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็น จากนั้นทำการวิเคราะห์และจัดแยกประเด็นตามกลุ่มของข้อมูล ตีความข้อมูลที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้และนำไปเปรียบเทียบกับแต่ละประเด็น และอภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทองตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวม

(n = 225)

ลักษณะผู้นำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การมีความคิดริเริ่ม	4.57	0.45	มากที่สุด	4
2. การรู้จักปรับปรุงแก้ไข	4.53	0.44	มากที่สุด	5
3. การให้ความยอมรับนับถือ	4.48	0.41	มากที่สุด	6
4. การให้ความช่วยเหลือ	4.47	0.42	มากที่สุด	7
5. การโน้มน้าวจิตใจ	4.67	0.37	มากที่สุด	1
6. การประสานงาน	4.62	0.40	มากที่สุด	2
7. การเข้าสังคมได้ดี	4.57	0.41	มากที่สุด	3
ภาพรวม	4.57	0.29	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.29) และทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่า ลักษณะผู้นำในด้านการโน้มน้าวจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.37) รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ด้านการประสานงาน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.40) ด้านการมีความคิดริเริ่ม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.45) ด้านการเข้าสังคมได้ดี ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.41) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.44) ด้านการให้ความยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.41) และด้านการให้ความช่วยเหลือ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.42)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 2 ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวม

(n = 225)

ความสำเร็จในการขับเคลื่อน กองทุนแม่ของแผ่นดิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน	4.62	0.40	มากที่สุด	4
2. การบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน	4.64	0.40	มากที่สุด	2
3. การดำเนินงานด้านยาเสพติด	4.63	0.39	มากที่สุด	3
4. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน	4.72	0.35	มากที่สุด	1
ภาพรวม	4.65	0.30	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.30) และทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดโดยพบว่า ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.35) รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.40) ด้านการดำเนินงานด้านยาเสพติด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.39) และด้านการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.40)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน
ชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

ลักษณะผู้นำ	ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p-value	ระดับ
การมีความคิดริเริ่ม	0.226**	.01	ต่ำ
การรู้จักปรับปรุงแก้ไข	0.293**	.00	ปานกลาง
การให้ความยอมรับนับถือ	0.286**	.00	ต่ำ
การให้ความช่วยเหลือ	0.290**	.00	ต่ำ
การโน้มน้าวจิตใจ	0.519**	.00	สูง
การประสานงาน	0.394**	.00	ปานกลาง
การเข้าสังคมได้ดี	0.395**	.00	ปานกลาง
ภาพรวมลักษณะผู้นำ	0.456**	.00	ปานกลาง

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายในภาพรวมได้ว่า ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเชิงบวกโดยอยู่ในระดับปานกลาง (0.456) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าทุกประเด็นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกทั้งหมด โดยประเด็นเรื่อง การโน้มน้าวจิตใจมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด อยู่ในระดับสูง (0.519) รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ การเข้าสังคมได้ดี มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (0.395) การประสานงาน มีความสัมพันธ์ ในระดับปานกลาง (0.394) การรู้จักปรับปรุงแก้ไข มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (0.293) การให้ความช่วยเหลือมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ (0.290) การให้ความยอมรับนับถือ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ (0.286) และการมีความคิดริเริ่มมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ (0.226)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่า ลักษณะผู้นำในด้านการโน้มน้าวจิตใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงการที่ผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะในเรื่องการชักจูงโน้มน้าวใจให้สมาชิกผู้ร่วมปฏิบัติงานและคนในชุมชนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพราะการปฏิบัติงานจำเป็นต้องใช้พลังของชุมชนในการขับเคลื่อนงาน หากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกคนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็อาจส่งผลให้การทำงานติดขัดจากอุปสรรคต่าง ๆ หรือขาดการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาจมองว่าการโน้มน้าวใจเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้นำสามารถใช้ในการสร้างความร่วมมือในการทำงานได้เป็นอย่างดี โดยการเปลี่ยนความเชื่อและทัศนคติที่เคยรับรู้ในอดีตที่ผ่านมาของคนในชุมชนที่ว่า การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นเป็นหน้าที่ของตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ซึ่งในการโน้มน้าวใจนั้นจำเป็นต้องใช้อิทธิพลของความเป็นผู้นำในการจูงใจให้คนเข้ามาร่วมกันทำงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass (1985) ที่กล่าวถึงลักษณะของการเป็นผู้นำไว้ในประเด็นของการมีอิทธิพลเหนือคนอื่นและมีการชักนำให้คนอื่นปฏิบัติตามทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

2. ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่า ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และในรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงผลสำเร็จที่เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการทำงาน โดยมีการขยายผลการทำงานไปยังพื้นที่ใกล้เคียงในพื้นที่หมู่บ้านและตำบลใกล้เคียง โดยอาศัยเครื่องมือสำคัญคือ วิทยากรกระบวนการ ซึ่งในพื้นที่ชุมชนนครทองจะมีวิทยากรกระบวนการเพื่อสนับสนุนให้ความรู้แก่หมู่บ้าน/ชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการดำเนินงานกองทุนแม่ให้ประสบความสำเร็จ เกิดเป็นความร่วมมือเชิงพื้นที่ ส่งผลให้ไม่ว่าจะมีกิจกรรมหรือต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใดก็จะมาช่วยเหลือกันอย่างเต็มกำลัง สอดคล้องกับแนวคิดของสุวพัทธ์ พนมวัน ณ อยุธยา (2552) กล่าวไว้ว่า การที่จะทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ผลอย่างแท้จริงนั้นเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างเป็นกระบวนการ เป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยต้องมีการเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพิ่มเพื่อน เพิ่มเครือข่าย ขยายพลังชุมชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหายาทำได้มากขึ้นดีขึ้น จึงควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างกำลังใจให้ซึ่งกันและกันในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดตลอดจนร่วมกันพัฒนาชุมชนและเครือข่ายให้เข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน ก็จะช่วยขับเคลื่อนกระบวนการค้ายาเสพติดให้ออกห่างจากชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง พบว่า ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเชิงบวกโดยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าทุกประเด็นมีความสัมพันธ์ในทางบวกทั้งหมด โดยประเด็นเรื่องการโน้มน้าวจิตใจ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุดในทุกประเด็นทั้งหมด ผลการวิจัยปรากฏในทิศทางดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่า หากกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนงานตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ประสบความสำเร็จมาก

ยิ่งขึ้น จำเป็นต้องส่งเสริมการดำเนินงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลักษณะผู้นำ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องของการโน้มน้าวจิตใจที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด โดยถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำ ที่ต้องโน้มน้าวใจให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการทำงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน และเข้ามาร่วมปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน เพราะการทำงานไม่สามารถทำได้ด้วยเพียงคนเดียวหรือสองสามคนเท่านั้น ต้องอาศัยการทำงานในลักษณะของทีมงาน รวมไปถึงการโน้มน้าวใจให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อเตรียมตัวรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตคือเรื่องของการหาบุคลากรทดแทน ซึ่งความสามารถในการโน้มน้าวใจนั้นเป็นลักษณะผู้นำประการหนึ่งซึ่งมีความสำคัญอย่างมากและเป็นตัวบ่งบอกได้ว่าผู้นำมีความสามารถในการบริหารงานได้มากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับความคิดของศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540) ที่มีความคิดเห็นว่าการที่ผู้บริหารสามารถโน้มน้าวใจทำให้คนในกลุ่มเกิดความศรัทธาเชื่อถือ และเต็มใจร่วมมืออย่างประสานสัมพันธ์เพื่อให้งานกลุ่มสำเร็จได้แค่นั้นนั้น ขึ้นอยู่กับการเป็นผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะเฉพาะตัวและความสามารถของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ประเด็นคุณลักษณะผู้นำทั้ง 7 ด้าน มีความสำคัญอยู่ระดับมากที่สุด ทุกประเด็น โดยมีเรื่องการโน้มน้าวจิตใจมีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคนิคการพูดในที่ชุมชน การสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือ เป็นต้น ให้กับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้นำมีทักษะในการพูดชักจูงหรือโน้มน้าวใจคนในชุมชนให้มาร่วมปฏิบัติงาน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนมีการสร้างเครือข่ายการทำงานทั้งในระดับชุมชนและระดับท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงหรือบูรณาการกิจกรรมของเครือข่ายในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาเสียดัดในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การโน้มน้าวจิตใจ เป็นประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด ดังนั้น จึงควรกำหนดกลยุทธ์หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโน้มน้าวจิตใจให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในชุมชน เช่น การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เพื่อรับสมัครสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินเพิ่มเติมในพื้นที่ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในประเด็นหัวข้อเดียวกันนี้ในมิติอื่น ๆ เช่น นโยบายเชิงรุกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน แนวทางยกระดับการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาในลักษณะของกรณีศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทความเป็นชุมชนเมือง หรือศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการพัฒนาโมเดลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ประสบความสำเร็จ

สรุป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีด้านการโน้มน้าวจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้ ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเชิงบวกโดยอยู่ในระดับปานกลาง โดยทุกประเด็นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกทั้งหมด โดยมีประเด็นเรื่องการโน้มน้าวจิตใจ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- วิโรจน์ ชำนาญการ. (2549). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติด ในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2540). องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เทคนิค 19.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). สถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทย. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2561, จาก <http://www.oncb.go.th>
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ. (2560). ข้อมูลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดสมุทรปราการ. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2561, จาก <http://samutprakan.cdd.go.th>
- สุวพัทธ์ พนมวัน ณ อยุธยา. (2552). แก้ไขปัญหาเสพติดด้วยพลังชุมชน. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2558, จาก <http://nctc.oncb.go.th>
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: The Free Press.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis of the behavioral sciences*. New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Griffiths, D. E. (1956). *Human relation in school administration*. New York: Appleton Century-Crofts.

McFarland, D. E. (1979). **Management: Foundation & practices** (5th ed.). New York: Macmillan.

Mitchell, T. R. & Larson, J. R. (1987). **People in organizations: An introduction to organization behavior** (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. Tokyo: Harper International Edition.